

Europaudvalget

Referat af 40. europaudvalgsmøde

Mødedato: fredag den 12. september 2025

Tidspunkt: kl. 09.00

Sted: vær. 2-133

Dagsorden

Den 11. september 2025

- FO 1. Kommissionens forslag om ændring af forordning (EU) 2024/2865 for så vidt angår anvendelsesdatoer og overgangsbestemmelser i forbindelse med ændring af forordning om klassificering, mærkning og emballering af stoffer og blandinger (CLP-forordningen)
Forelæggelse ved miljøministeren
– *Nyt forhandlingsoplæg*
KOM (2025) 0526
KOM (2025) 0526 – Bilag 1 (samlenotat)
KOM (2025) 0526 – Bilag 2 (notat om forhandlingsoplæg)
EUU alm. del (20241) – Bilag 679 (kommenteret dagsorden)
KOM (2025) 0526 – svar på spm. 1 om non-papers eller positionspapirer
- FO 2. Forslag om udfasning af russisk gas- og olieimport
Forelæggelse ved klima-, energi- og forsyningsministeren
– *Nyt forhandlingsoplæg*
KOM (2025) 0828
KOM (2025) 0828 – Bilag 2 (samlenotat)
KOM (2025) 0828 – Bilag 3 (notat om forhandlingsoplæg)
EUU alm. del (20241) – Bilag 679 (kommenteret dagsorden)
KOM (2025) 0828 – svar på spm. 1 om non-papers eller positionspapirer
EUU alm. del (20241) – Bilag 585 (udvalgsmødereferat side 39, køreplan om udfasning af russisk gas behandlet i EUU 11/6-25)

- FO 3. Rådsmøde nr. 4117 (miljø) den 18. september 2025
Forelæggelse ved klima-, energi- og forsyningsministeren
KOM (2025) 0524
Rådsmøde 4117 – Bilag 1 (samlenotat)
KOM (2025) 0524 – Bilag 2 (notat om forhandlingsoplæg)
EUU alm. del (20241) – Bilag 679 (kommenteret dagsorden)
KOM (2025) 0524 – svar på spm. 1 om non-papers eller positionspapirer
- L 4. Orientering om EU-ugen ved EU-Oplysningen
- L 5. Eventuelt

Der vedlægges en foreløbig oversigt over det under punkt 3 nævnte møde.

Praktiske oplysninger:

Hvor intet andet er angivet, afholdes Europaudvalgets ordinære møder for åbne døre. Tilmelding for tilhørere skal ske *senest kl. 12.00 dagen inden mødet* ved Europaudvalgets sekretariat (europaudvalget@ft.dk; tlf. +45 33 37 36 10). Der vil være pladsbegrænsning.

Anvendte forkortelser:

FO =Forhandlingsoplæg
L =Lukket behandling

Rådsmøde nr. 4117 (miljø) den 18. september 2025

- FO
1. Forslag til forordning om ændring af forordning om fastlæggelse af rammerne for at opnå klimaneutralitet (Den europæiske klimalov)
– *Revideret forhandlingsoplæg / Generel indstilling*
KOM (2025) 0524
EUU alm. del (20241) – Bilag 96 (udvalgsmødereferat side 39 FO,
forhandlingsoplæg vedr. klimamål 2040 forelagt 11/10-25)
 2. EU's NDC
– *Vedtagelse*
 3. Eventuelt
 4. Siden sidst
 - a) Orientering om henstilling om bemyndigelse til at indlede forhandlinger mellem Den Europæiske Union og Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirland om et fælles sundheds- og plantesundhedsområde mellem Den Europæiske Union og Det Forenede Kongerige for så vidt angår Storbritannien og om sammenkobling af Det Forenede Kongeriges og Unionens emissionshandelssystemer
KOM (2025) 0408

Alle dagsordenspunkter hører under Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet

Europaudvalget

Referat af 40. europaudvalgsmøde

Dato: fredag den 12. september 2025

Tidspunkt: kl. 09.00

Sted: vær. 2-133

Til stede: Brigitte Klitskov Jerkel (KF) formand, Henrik Møller (S) næstformand, Ammar Ali (M), Jens Henrik Thulesen Dahl (DD), Alexander Ryle (LA), Louise Brown (LA), Tina Cartey Hansen (KF), Alex Ahrendtsen (DF), Claus Jørgensen (SF), Søren Søndergaard (EL), Leila Stockmarr (EL), Zenia Stampe (RV) og Theresa Scavenius (UFG).

Desuden deltog: Miljøministeren Magnus Heunicke og klima-, energi- og forsyningsministeren Lars Aagaard.

Henrik Møller fungerede som formand under hele mødet.

FO Punkt 1. Kommissionens forslag om ændring af forordning (EU) 2024/2865 for så vidt angår anvendelsesdatoer og overgangsbestemmelser i forbindelse med ændring af forordning om klassificering, mærkning og emballering af stoffer og blandinger (CLP-forordningen)

– *Nyt forhandlingsoplæg*

KOM (2025) 0526

KOM (2025) 0526 – Bilag 1 (samlenotat)

KOM (2025) 0526 – Bilag 2 (notat om forhandlingsoplæg)

EUU alm. del (20241) – Bilag 679 (kommenteret dagsorden)

KOM (2025) 0526 – svar på spm. 1 om non-papers eller positionspapirer

Miljøministeren (Magnus Heunicke): Jeg forelægger sagen sag til forhandlingsoplæg. Det drejer sig om et mindre forslag fra Kommissionen, der hænger sammen med Kommissionens kemikalie-omnibus.

Forslaget udskyder nogle anvendelsesdatoer og overgangsbestemmelser, som endnu ikke finder anvendelse, i den eksisterende CLP-forordning (forordningen om klassificering, mærkning og emballering af kemiske stoffer og blandinger). Derfor kaldes forslaget også stop the clock-forslaget.

Forslaget blev offentliggjort den 8. juli 2025, og det forventes at komme til afstemning i Rådet allerede den 24. september 2025.

Baggrunden for forslaget

I 2024 reviderede vi CLP-forordningen. Bl.a. blev reglerne om skriftstørrelse på etiketter og information ved annoncering og onlinehandel justeret. Disse regler vil træde i kraft i 2026 og 2027.

Nu har Kommissionen som led i sin forenklingsøvelse fremlagt en kemikalieomnibus, der bl.a. foreslår tilbagerulning af nogle af ændringerne i CLP-forordningen fra 2024.

Samtidig har Kommissionen fremsat stop the clock-forslaget. Det har de gjort for at undgå en situation, hvor virksomhederne først skal omstille sig til 2024-ændringerne i CLP-forordningen for derefter at omstille sig endnu en gang til de ændringer, som formodentlig vil følge af kemikalieomnibussen.

Stop the clock-forslaget indebærer, at man udskyder anvendelsesdatoerne i 12-18 måneder for de bestemmelser, der blev vedtaget med CLP-ændringen i 2024, og som nu foreslås ændret igen i kemikalieomnibussen.

Med forslaget vil reglerne blive stillet i bero i en periode, indtil der er en afklaring af, hvor regelsættet ender, når kemikalieomnibussen engang er vedtaget. Forslaget vil således ikke ændre på det eksisterende beskyttelsesniveau eller rammerne for håndhævelse, da de berørte regler endnu ikke er trådt i kraft.

Regeringen støtter Kommissionens forslag om at udskyde anvendelsesdatoen for de seneste ændringer af CLP-forordningen. Det vil medføre, at erhvervet ikke skal omstille sig to gange til nye bestemmelser, og det vil desuden virke mindre forvirrende for forbrugerne.

Jeg skal for god ordens skyld understrege, at dagens forhandlingsoplæg ikke vedrører selve kemikalieomnibussen – den vil blive forelagt til forhandlingsoplæg senere på efteråret 2025.

Forhandlingsoplæg

FO Det indstilles, at man fra dansk side støtter forslaget.

Theresa Scavenius (UFG): Det er et historisk kort forhandlingsoplæg. Der er åbenbart ikke noget, vi kunne ønske var anderledes – det er alligevel ekstraordinært. Hvad skal vi så egentlig diskutere her, når det bare handler om for eller imod?

Forslaget har meget dårlig lovkvantitet. Der har ikke været nogen konsekvensvurdering, hvilket regeringen plejer at nævne som et problem. Og man har kun spurgt 150 interessenter og virksomheder og baseret det på deres positionspapir. Synes man fra dansk side, at det er en god måde at lovgive på? Jeg vil opfordre regeringen til at nævne det som et bekymringspunkt.

Der står i forslaget, at reguleringsbyrden er en af de to største udfordringer, som virksomheder opererer under. Er ministeren virkelig enig i, at disse regler – som man lavede i 2024, og som man derfor lige har syntes var en god idé – nu er en af de største udfordringer? Det undrer mig, at der ikke er større udfordringer for virksomhederne.

Normalt får man en liste over alle ændringerne. I forslaget er der på side 3 kun en masse paragraffer, der bliver ændret. Det er næsten umuligt at forstå det politiske indhold af det. Der står i indledningen, at man ikke mener, at menneskers sundhed og miljø bliver påvirket. Hvis det er virksomhedernes største byrde, må det på en eller anden måde have en effekt på sundheden og miljøet, men det er svært at følge, fordi der er så mange paragraffer.

Forbrugerrådet Tænk er bekymret for forbrugersikkerheden. Vil ministeren uddybe, hvad der kunne være af problemer for forbrugersikkerheden?

Claus Jørgensen (SF): Vi støtter ikke forhandlingsoplægget.

CLP-forordningen er lige blevet vedtaget, og Danmark har bakket op om den. Det har været en lang proces at få vedtaget forordningen. I SF er vi meget bekymrede for tilbagerulningerne – ikke kun på miljøområdet, i særdeleshed også på kemikalieområdet. Den nye CLP-forordning skulle gøre det tydeligere, hvilke kemikalier man som forbruger eller som virksomhed køber. Derfor skulle det være tydeligere på emballagen, så man som forbruger kan tage stilling til det. Vi mener, at den gennemsigtighed er rigtig vigtig, og at vi får den uønskede kemi frem i lyset. Dette forslag forsinket det tidspunkt, hvor det bliver tydeligt, hvilket vil betyde, at der vil være en periode, hvor forbrugerne vil blive udsat for disse stoffer.

Det er lidt forvirrende, hvad det egentlig er, der bliver udsat. Bliver brug af de nye fareklasser udsat?

Alexander Ryle (LA): Jeg synes, det er et godt forhandlingsoplæg. Vi lægger vægt på, at erhvervene ikke skal omstille sig to gange. Det kan vi ikke byde vores erhvervsliv, og det vil også være forvirrende for forbrugerne at skulle omstille sig hele tiden. Jeg synes også, at det er fint, at forhandlingsoplægget er dejlig kort. Der er ingen grund til at skrive lange romaner om en udskydelse.

Leila Stockmarr (EL): Jeg vil bakke op om kommentarerne fra Theresa Scavenius og SF. Enhedslisten kan ikke bakke op om, at vi udskyder ikrafttrædelsen.

Miljøministeren (Magnus Heunicke): Til Claus Jørgensen: Det er reglerne for emballagen og ikke fareklasserne, der bliver udskudt. Det er bl.a. regler om skriftstørrelse og størrelsen på etiketterne. Hvis ikke vi udskød reglerne, ville virksomhederne være tvunget til at indkøbe nye printermaskiner og andet for at leve op til nogle regler, som vi så – måske – vil justere på i de kommende måneder. Det ville være en zigzagkurs over for vores virksomheder. Vi har alle læst Draghirapporten, og vi skal sikre os, at det kan lade sig gøre at have produktion under høje forbruger- og miljøbeskyttelsesvilkår, men det ville være det modsatte ikke at udskyde reglerne.

Til Theresa Scavenius: Jeg anerkender, at det er et meget simpelt forhandlingsoplæg, men det er, fordi det er et meget simpelt forslag. Vi ser altid gerne, at Kommissionen udarbejder en konsekvensvurdering, men dette forslag bibeholder status quo i en længere periode.

Ændringerne kommer vi til, når vi skal diskutere selve omnibusforslaget senere. Jeg forudser en robust og grundig debat om disse elementer, og forhandlingsoplægget til det vil indeholde mange flere vægte end dette forhandlingsoplæg. Den tid, den diskussion. Her og nu anerkender vi arbejdet med omnibussen, og Danmark støtter, at vi arbejder på at forenkle. Heraf følger, at vi ikke skal have en ulogisk zigzagkurs med hensyn til implementering, uanset hvad indholdet ender med at være. Man kan altså godt støtte dette forhandlingsoplæg, samtidig med at man ikke er enig i Kommissionens forslag til omnibussen.

Theresa Scavenius (UFG): Jeg forstår godt, at vi er uenige om, hvor meget kemikalielovgivning der skal være. For mig handler det mere om, hvorvidt vi ved, hvad forslaget handler om. Når kvaliteten er så ringe, ved vi ikke, hvad indholdet er. Ministeren siger mange forskellige ting; nu siger ministeren, at forslaget bibeholder status quo, men der står i forslaget, at man vil lempe forpligtelserne ved reklamer for farlige stoffer og blandinger og dermed reducere mængden af oplysninger,

at en digital etikette kan erstatte en fysisk etikette osv. Det ligner umiddelbart, at der er flere elementer i forslaget end bare at bibeholde status quo.

Er ministeren enig i, at forslaget forholder sig til de største problemer for virksomhederne?

Er ministeren enig i det, der står på side 4 i forslaget om, at man ikke har kunnet lave en ordentlig lovgivningsproces med konsekvensanalyse osv., fordi der ikke foreligger andre politiske valgmuligheder?

Claus Jørgensen (SF): Danmark har været foregangsland på kemiområdet i mange år. Det synes jeg Danmark skal blive ved med at være. Ministeren snakker om, at vi skal undgå zigzagkurs; man kunne jo også holde fast i kursen som foregangsland og plædere for, at vi ikke skal rulle reglerne tilbage.

Ministerens snakker også om status quo, og den status quo er jo med udgangspunkt i den dårlige lovgivning, som vi netop har ændret med CLP-forordningen. Mange har gjort opmærksom på, at mærkningen af produkter er et kæmpe problem, så det er et tilbageskridt, at vi udskyder reglerne. Når kemikalieomnibussen kommer, skal vi også være foregangsland og sikre, at vi ikke går i den forkerte retning. Allerede nu kan vi se, at det nok kommer til at ske, så jeg håber, ministeren vil kæmpe for den progressive kurs.

Miljøministeren (Magnus Heunicke): Theresa Scavenius henviser til Kommissionens begrundelse, og den er jeg enig i. Jeg citerer:

»Reguleringsmæssige byrder er et af de to største problemer, som virksomheder, der opererer i EU, nævner, når det gælder investeringsklimaet. Rapporterne på højt niveau fra Enrico Letta og Mario Draghi placerede reduktion af de reguleringsmæssige byrder og forenkling af EU-lovgivningen blandt de øverste prioriteter.«

Det har regeringen bakket op om. Vi har læst Draghirapporten, og vi bakker op om, at vi ikke kan have en situation, hvor EU mister arbejdspladser og bliver udkonkurreret af andre regioner i verden. Vi er nødt til at være en stærk region, der kan konkurrere, og vi er nødt til at forstå virksomhedernes situationer og problemer. Det er ikke i modstrid med stærk forbrugerbeskyttelse og grønne ambitioner. I Danmark beviser vi det med den laveste arbejdsløshed, samtidig med at vi er foran på den grønne omstilling og forbrugerbeskyttelse.

Der er ikke tilbagerulning af nogen eksisterende regler. Det er udelukkende udskydelse af regler, som ville blive indført de kommende år. Det vedrører opdatering af etiketter, bedre information ved annoncering, reklamer, onlinesalg, telefonsalg og tekniske oplysninger ved mærkning af brændstoffer ved benzinstationer. Dem sætter vi på pause, indtil vi ved, om nogle af reglerne bliver ændret som følge af omnibussen. Det ville være zigzag at kræve, at virksomhederne skal investere i nye apparater, hvis reglerne bliver ændret endnu en gang. Det kan vi ikke byde dem.

Der er tale om en udskydelse i 12 måneder for bestemmelser, der vedrører læsbarheden af etiketter, bl.a. om større skrifttype, så etiketterne bliver nemmere for forbrugerne at læse. Reglerne, der stod til at blive indført, ville bl.a. betyde, at jo større produkt, jo større etikette, og dermed også jo større skrifttype. Det er der blevet advaret imod, så det ville være en god idé at se på de regler, men vi skal ikke have den debat nu; den tager vi i forbindelse med selve omnibussen.

Resten af bestemmelserne udskydes i 18 måneder – men kun bestemmelser, der ikke er indført endnu.

Theresa Scavenius spørger også, om der er andet, man kunne gøre. Al den stund at vi er på vej ind i forhandlinger om omnibussen, er der ikke rigtig andet at gøre end at sætte de nye regler på pause. Den eneste anden mulighed ville være at haste kemikalieomnibussen yderligere igennem, og det kan jeg ikke forestille mig Folketinget er interesseret i, for det forslag skal vi have tid til at være grundige omkring. Man støtter selvfølgelig ikke hver eneste forenkling, bare fordi man støtter de grundlæggende konklusioner i Draghirapporten, for nogle af forenklingerne kunne jo være en forringelse af f.eks. forbrugerbeskyttelsen. Vi må finde ud af, hvordan det kan gøres klogt, smart og sikkert, hvor man samtidig kan have produktion i Europa fremover. Vi skal finde en måde at forhandle om de elementer på, uden at erhvervslivet skal opleve kæmpe investeringer i ting, som måske er ligegyldige kort tid efter, og derfor er regeringens forhandlingsoplæg forholdsvis klart og kort.

Til Claus Jørgensen: Jeg er enig i, at Danmark skal holde fast i at være et foregangsland på kemiområdet – vi beskytter vores miljø og vores forbrugere. Der er mulighed for at holde fast i det, og det vil også være vores indstilling, når vi når til forhandlingsoplægget i forbindelse med kemikalieomnibussen, så det ser jeg frem til at drøfte med Folketingets partier senere dette efterår. Beskyttelse af forbrugere og miljø er ikke i modstrid med at pausere disse regler.

Theresa Scavenius (UFG): Jeg kan ikke støtte forhandlingsoplægget. Indholdet af forslaget er problematisk, da det støtter den generelle deregulering. Sandsynligheden for, at der kommer noget bedre eller strammere lovgivning om et år, er nok ikke så stor; det bliver nok deregulering. Derudover synes jeg, at forslaget som sådan er uacceptabelt. Jeg forstår ikke, at regeringen kan støtte det.

Næstformanden (Henrik Møller): Jeg kan konkludere, at der ikke er flertal imod regeringens forhandlingsoplæg, idet kun SF, Enhedslisten og Theresa Scavenius (UFG) har ytret sig imod det.

FO Punkt 2. Forslag om udfasning af russisk gas- og olieimport

– *Nyt forhandlingsoplæg*

KOM (2025) 0828

KOM (2025) 0828 – Bilag 2 (samlenotat)

KOM (2025) 0828 – Bilag 3 (notat om forhandlingsoplæg)

EUU alm. del (20241) – Bilag 679 (kommenteret dagsorden)

KOM (2025) 0828 – svar på spm. 1 om non-papers eller positionspapirer

EUU alm. del (20241) – Bilag 585 (udvalgsmødereferat side 39, køreplan om udfasning af russisk gas behandlet i EUU 11/6-25)

Klima-, energi- og forsyningsministeren (Lars Aagaard): Jeg forelægger i dag REPowerEU-forslaget om udfasning af russisk gas- og olieimport til forhandlingsoplæg.

REPowerEU-forslaget

Forslaget blev fremsat den 17. juni 2025 og skal sikre, at al import af gas og olie fra Rusland udfases senest 1. januar 2028.

Denne sag og sagen om 2040-målet (*se punkt 3*) har karakter af at forme fremtiden for det kontinent, vi er en del af. Det er altså to uhyre vigtige sager – nemlig hvordan vi kommer ud af import af russisk energi og dernæst sætter et klimamål, der gør, at Europa ikke bare lever op til sine klimamål, men også producerer den nødvendige energi.

Forslaget er særdeles vigtigt – ikke kun for EU samlet set og i forhold til at sikre et mere energiuafhængigt Europa, men også for Danmark, både som land og som igangværende formandskab. Det er vores opgave at sørge for at få skabt sammenhold og momentum, så vi kan lande en aftale i Rådet og med Europa-Parlamentet inden udgangen af 2025.

Der er siden 2022 søsat en lang række tiltag på EU-niveau for at få udfaset russisk energi. Alt fra tiltag til at diversificere gasimporten til EU, sænke forbruget af gas samt styrke og øge VE-udbygningen (vedvarende energi).

EU har også indført omfattende sanktioner rettet mod at begrænse importen af russisk energi.

Selv om der er gjort store fremskridt på EU-niveau, importeres der stadig russisk gas til EU. Sidste år kunne der endda konstateres en stigning i importen af russisk LNG (flydende naturgas). Så selv om den rørførte gas fra Rusland er mindsket betydeligt, er LNG-importen desværre øget.

Med forslaget vil Kommissionen endegyldigt sætte en stopper for importen af al russisk gas og olie.

FO Regeringen støtter fuldt ud forslaget, som er helt i tråd med regeringens arbejde for at sikre et mere energiuafhængigt Europa. Fra dansk side har man siden 2022 presset på for, at Europa udfaser al import af russisk olie og gas.

- Regeringen lægger derfor stor vægt på, at EU målrettet udfaser al import af russisk gas og olie og indfører forbud mod import heraf senest 1. januar 2028. Med forslaget vil dette blive sikret via forbud i 2026 mod indgåelse af nye gaskontrakter og eksisterende spotkontrakter og med lidt længere tidsramme et forbud mod eksisterende langtidskontrakter inden udgangen af 2027.

- Regeringen lægger stor vægt på, at både kortsigtede og langsigtede kontrakter ophæves hurtigst muligt, og at det sker på en måde, der er solid og juridisk holdbar.
Vi skal således sikre, at loven er solid nok til at aktivere force majeure. Hermed giver den et klart juridisk grundlag for at ophæve gaskontrakterne og er med til at beskytte virksomhederne mod potentielt høje krav om erstatning. Vi skal ikke bringe os selv i en situation, hvor det at ophæve kontrakterne medfører, at man bagefter skal betale russerne for en mængde energi, som ikke er leveret – det ville jo være dobbelt op for dem.
- Regeringen lægger desuden stor vægt på, at gassens oprindelse overvåges systematisk, så eventuelle forsøg på omgåelse effektivt kan stoppes.
Ifølge forslaget skal forbuddet håndhæves ved, at der indføres tiltag til at øge overvågningen og sporbarheden af russisk gas på EU's markeder. Det betyder konkret, at gasimportører fremover skal give detaljerede kontraktlige oplysninger til Kommissionen og de nationale myndigheder om gassens oprindelse. Dermed kan gassen effektivt stoppes ved EU's toldgrænse.
- Som et understøttende tiltag forpligtes medlemsstaterne også til at udarbejde nationale planer, hvori de skal beskrive de nationale tiltag, der iværksættes for at afskaffe importen af russisk gas og olie. Dette skal være med til at sikre, at medlemsstaterne gør en indsats for at udfase importen hurtigst muligt.
Regeringen lægger af den grund vægt på, at medlemsstaterne skal udarbejde nationale udfasningsplaner for gas og olie. Det skal dog samtidig ske på en måde, hvor de administrative byrder holdes på et passende niveau. Der bør f.eks. arbejdes for, at det kun er lande, der faktisk importerer russisk energi, der skal udarbejde planerne.

Claus Jørgensen (SF): Tallene viser, at vi sender flere penge til Rusland end til Ukraine, alene fordi vi køber gas. SF har bakket op om at gøre noget ved russisk gas- og olieimport hele vejen igennem; vi har bakket op om Dan Jørgensen, og vi bakker selvfølgelig også op om dette forslag.

Alexander Ryle (LA): Vi bakker op om udfasningen af russisk gas- og olieimport, og jeg er enig med ministeren i, at det er et meget vigtigt forslag. Det giver ikke mening, at EU har sendt flere penge til Rusland end til Ukraine, så jo før, vi kan stoppe med det, desto bedre. Vi bakker fuldt op om forhandlingsoplægget.

Der står i samlenotatet, at Energistyrelsen ikke har kendskab til, at Danmark importerer russisk gas. Betyder det, at Danmark helt slipper for transparens og monitorering af den gas, vi importerer, eller skal vi stadig leve op til et dokumentationskrav, så vi kan dokumentere, at det ikke er russisk? Hvis vi skal det, vil forslaget så ikke få økonomiske og administrative konsekvenser for Danmark, på trods af at vi ikke importerer russisk gas?

Theresa Scavenius (UFG): Der er risiko for, at aftalen gør, at man øger importen i stedet for at reducere den. Kan ministeren fortælle om den risiko, og hvordan man undgår det?

Man skal lave en national diversificeringsplan. Spørgsmålet er så, hvad vi skal have i stedet for russisk gas. Der står i forslaget, at der skal være øget elektrificering, energieffektivitet, vedvarende energi osv. Vil ministeren uddybe, i hvor høj grad det kommer til at være tilfældet? Vi ved, hvor svært den grønne omstilling er, selv om det har været forsøgt på forskellig vis.

Klima-, energi- og forsyningsministeren (Lars Aagaard): Til Alexander Ryle: Der er ikke kendskab til, at markedsaktørerne i Danmark har kontrakter direkte med russiske leverandører, hvilket vil sige, at der ikke importeres russisk gas direkte til Danmark. Gassen i Danmark er henholdsvis danskproduceret fra Tyra, det er fra Norge, og så er det vores egen biogasproduktion. Lige nu forhandles der om dokumentationsgraden for gas, der kommer fra lande, som man på forhånd har konkluderet er venligtsindede. Vi er i slutfasen nu. Der er overvejelser om, hvordan man kan sørge for ikke at indføre en unødvendig administrativ byrde. Man kunne i princippet lave en positivliste over lande, der importeres gas fra, hvor man ikke behøver at lave sporbarhedsregistrering. Det er et forsøg på at nå den ønskede effekt med et minimum af administrative byrder. Lige nu handler det om at stoppe kontrakter og øge sporbarheden af russisk energi på det europæiske marked.

Til Theresa Scavenius vedrørende diversificeringsplanerne: Vi har i Danmark målsætninger for både VE og klima, så vi står et godt sted sammenlignet med mange andre lande. Jeg mener ikke, der ligger en væsentlig opgave i forhold til opfølgningen af det her, og det hænger bl.a. sammen med, at vi ikke er et af de lande, der importerer og bruger russisk energi i dag. Det ændrer ikke på vores energimiks.

Søren Søndergaard (EL): Enhedslisten bakker op om forslaget – bedre sent end aldrig. Det er ikke regeringens skyld, og det er rigtig godt, at det kommer nu.

Jeg er enig med ministeren i, at der skal være mindst muligt administrativt bøv, men det er oplagt for enhver, at der vil være massivt forsøg på omgåelse, når reglerne træder i kraft. Man vil forsøge at bruge forskellige kanaler, falske papirer osv. Er ministeren ikke enig i, at det ikke kan imødegås uden en eller anden form for organiseret indsats fra EU's og de enkelte landes side?

Hvad er straffen for at omgå reglerne? Er det små bøder, eller er det langvarige fængselsstraffe?

Leila Stockmarr (EL): Er der en strategi til at sikre, at det ikke fører til øget import af fossil energi fra andre lande, særlig tredjeverdenslande? Efter Ruslands invasion af Ukraine så vi, at den danske import af kul fra f.eks. Sydafrika og Colombia midlertidigt gik op.

Theresa Scavenius (UFG): Det kan godt være, at forslaget ikke påvirker Danmark særlig meget, men det er et europæisk forslag, så spørgsmålet er, hvor Europa stiller sig. Dan Jørgensen har udtalt, at USA står klar til at sælge os den nødvendige gas, hvilket ikke er en grøn løsning. Derfor er det relevant, om det står i selve forslaget, hvorvidt vi sikrer os, at diversificeringen går i en grøn retning. Kunne ministeren overveje at have det med i forhandlingsoplægget med f.eks. en afgørende vægt?

De eksisterende kontrakter bliver undtaget, men ministeren snakker om ophævelse af kontrakter. Er det ikke nye kontrakter, vi snakker om, eller er det også eksisterende, der skal ophæves, og hvordan foregår det i så fald? Kan der være nogen udfordringer med det?

Mange af kontrakterne er meget langvarige. Hvor stor en procentdel ligger i meget lange kontrakter?

NOT

Klima-, energi- og forsyningsministeren (Lars Aagaard): Til Theresa Scavenius: Jeg kan ikke huske fordelingen mellem korte og langvarige kontrakter, så vi kan give et skriftligt svar. Men det er et miks, og forslaget går ud på, at alle eksisterende korte kontrakter skal være termineret fra primo

2026, og alle lange kontrakter skal være termineret i 2027. Så det handler om alle kontrakter med russisk gas. Den juridiske ramme for at ophæve kontrakterne skal være så robust, så man ikke skal betale erstatning. Tænk jer det teoretiske scenarie, hvor et russisk gasselskab vinder et sagsanlæg, hvor man udfordrer, om man kan terminere kontrakterne uden at betale erstatning. De vil både få erstatning, og de vil have mulighed for at bringe den gasmængde ud på verdensmarkedet til andre. Sandheden er, at der globalt er masser af købere af russisk energi.

Det fine denne gang er, at vi ikke er nede i et sanktionsspor. Det er EU-lovgivning, der besluttes med kvalificeret flertal. Det vil sige, at vi rent faktisk kan få vedtaget det på trods af lande med det modsatte synspunkt end vores. Gas er ikke en del af sanktionspakkerne, fordi der ikke er opnået enstemmighed om det. Det er godt set af Kommissionen at arbejde med et forslag, der rent faktisk kan få en effekt, og som vi også kan vedtage.

Theresa Scavenius spørger, hvad der skal erstatte den russiske energi. Tidsvinduet er meget lille, og inden for det kan man ikke ændre et kontinents energiforbrug. Europa er i en situation – og vil være det i mange år endnu – hvor vi er afhængige af import af fossil energi. Det er virkeligheden, og det er en økonomisk og en sikkerhedsmæssig udfordring, men der er ingen korte svar på det. Når man fjerner en leverandør – i dette tilfælde Rusland – er der de resterende leverandører på verdensmarkedet tilbage, og forventningen er, at USA sandsynligvis vil være i stand til at bringe en stigende mængde energi til verdensmarkedet, og at en stigende andel af den importerede energi i EU dermed vil komme fra USA. I alle livets forhold skal man passe meget på med at være afhængig af én part, og derfor indgår diversificering som en understrøm – ikke i denne lovgivningspakke, men i mange andre lovgivningspakker. Under EU-formandskabet har vi f.eks. fokus på det europæiske elnet, hvilket er et vedvarende tryk på at diversificere EU's energiforbrug, samt at vi skal være i stand til at producere mere af vores energi i EU. Det vil i høj grad være et mix mellem vedvarende energi og atomkraft, der skal levere den nødvendige energi til elektrificering for at mindske import. Men der er ikke en løsning lige nu. Hvis vi vil vente med at udfase russisk gas, til vi kan erstatte hele den mængde energi med grøn energi, skal vi blive ved med at betale russerne i en pæn årrække endnu. Som Churchill ville sige det, er dette afslutningen på begyndelsen – man kan betragte det som afslutningen af russisk gas, men det er ikke afslutningen på kampen for at sørge for, at EU får en grøn energiforsyning. Det spørgsmål håndteres i andre lovgivningsmæssige komplekser.

Til Leila Stockmarr: På den korte bane substitueres gasimporten fra Rusland med andre lande. Der er ikke et uendeligt antal af globale leverandører af LNG, så man må forvente, at man øger importen fra f.eks. Mellemøsten og USA, som er de store leverandører. Norge kan muligvis levere noget, men det er yderst marginalt. Derudover har vi selv Tyra, men det vil også være en marginal mængde energi, der kan komme derfra. På lang sigt kan biogas også spille en rolle, men givet at Kommissionen vurderer, at forslaget ikke vil have store priseffekter, fordi der er mulighed for andre leverandører på verdensmarkedet, så vil økonomien i biogas være yderst begrænset.

Til Søren Søndergaard: Strafreghimet ligger i nationalstaterne. Det vil sige, at det er almindelig overholdelse, og tvister vil blive ført nationalt.

Søren Søndergaard nævner også omgåelse. Det er helt sikkert, at vi er i en dynamisk situation, og hver gang vi politisk laver en blokade, forsøger man at omgå den. Omgåelse på rørført gas er dog

noget vanskeligere, for man kan ikke bare komme med et rør ind i EU, uden at vi ved det. Og LNG er heller ikke så let at pumpe fra det ene skib til det andet. På olieområdet er der større mulighed for omgåelse, og derfor indgår det også i sanktionspakkerne. Men jeg skal ikke lægge skjul på, at der er den mulighed, at andre lande importerer russiske olieprodukter, raffinerer dem og reeksporterer til os, hvor det kan være meget svært at spore oprindelseslandet. Så jeg forventer, at kreativiteten i omgåelse vil udfolde sig mest på olieområdet, og det skal man fra EU's side have fokus på løbende i reguleringen og i de kommende sanktionspakker.

Claus Jørgensen (SF): EU er et fællesskab, og man kan mene meget om Ungarn, Slovakiet osv., og hvad de gør i forhold til vores fællesskab. Men her er der ingen tvivl om, at de bliver udfordret rigtig meget. Og det er nok også dem, der stritter imod forslaget. Hvad gør fællesskabet for at hjælpe disse lande? Vi skal jo have afkoblet dem fra den russiske gas. De kommer i klemme.

Theresa Scavenius (UFG): Der står i forslagets artikel 11 om de nationale planer, at diversificeringen skal pege i retning af grøn energi. Støtter vi den del af forslaget? Det er ikke en del af forhandlingsoplægget. Der står netop:

»[...] elektrificering, energieffektivitetsforanstaltninger, fremme af produktionen af biogas, biometan og ren brint, udbredelse af vedvarende energi eller frivillige foranstaltninger til reduktion af efterspørgslen.«

Det er rigtig interessant. Men hvordan ender det i praksis, netop nu hvor Dan Jørgensen har sagt, at vi regner med at importere det hele fra USA. Kan det ikke blive en del af forhandlingsoplægget, at vi lægger vægt på det?

Angående de juridiske rammer for at ophæve kontrakter: Jeg har ikke læst, at der er sat penge af til juridisk hjælp til de virksomheder, som skal ophæve kontrakter. Så hvad taler vi om her? Som jeg forstår forslaget, handler det om, at man vil overvåge importen i højere grad, og at der ikke må indgås nye kontrakter. I bemærkning 13 og 14 i forslaget står der, at der bør indrømmes en undtagelse for eksisterende langfristede forsyningskontrakter. Som jeg læser det, er der mange kontrakter, der godt kan undtages, og som jeg forstår det, er langt størstedelen af kontrakterne langfristede. Det er også de kontrakter, der har med de største mængder af gas at gøre, så de er ret afgørende. Hvor meget ligger der allerede i aftalte kontrakter, som vi nok ikke kan komme ud af? Jeg synes, forslaget er godt, men vi skal vide, hvad vi taler om.

Klima-, energi- og forsyningsministeren (Lars Aagaard): Til Claus Jørgensen: Jeg vil undlade at kommentere enkeltlandes positioner. Nogle lande bliver påvirket af forslaget ved, at de har mange virksomheder med både korte og de langsigtede kontrakter, der skal termineres – men med forskellige tidsfrister. Nogle lande kan have bekymringer, hvad angår økonomi og forsynings sikkerhed, fordi deres mulighed for at substituere gennem det europæiske gasnet er begrænset, eller fordi den russiske energi fylder så meget på forbrugssiden. Der er forskellige udfordringer i de forskellige lande, og det kan ikke reduceres til to lande. Der er et kontinuum af, hvor meget man er påvirket. I forhandlingerne kigger vi på omkostningerne ved at få den mængde energi ind via andre kanaler, og om vi kan hjælpe med at tage toppen af effekterne ved udfasningen for de lande. Vi skal være fornuftige og pragmatiske, så længe det ikke udfordrer det overordnede mål, nemlig at stoppe russisk salg af energi.

Til Theresa Scavenius: I de kontrakter, vi taler om, er der normalt indbygget et force majeure-element, og normalt omfatter et force majeure-element EU-regulering, der forbyder den pågældende aktivitet. I det tilfælde vil man ikke med samme juridiske vægt kunne kræve at få erstatning. Derfor er der ikke tale om, at der skal sættes penge til side til erstatning, for vi mener ikke, at der kan rejses et erstatningskrav. Hvis det krav kommer, er det ikke EU, der har indgået kontrakterne, men konkrete selskaber, og de må køre det i det retslige spor, de nu vil.

I forhandlingsoplægget står der, at vi lægger vægt på, at medlemsstaterne skal udarbejde nationale udfasningsplaner for gas og olie. Det skal dog samtidig ske på en måde, hvor de administrative byrder holdes nede. Jeg forudser ikke, at det spiller en væsentlig rolle for de planer, vi i forvejen har i Danmark, for vi har ikke russisk energi i vores energimiks. Vores planer for energieffektivitet, vedvarende energi og nationale klimamål er der ikke grundlag for at ændre på på grund af dette forslag.

Zenia Stampe (RV): Vi bakker op om forhandlingsoplægget, men vi bakker også op om den tilføjelse, Theresa Scavenius lægger op til. Det er også helt afgørende for os, at det ikke bare er en diversificering i forhold til det land, vi importerer fra, men at vi får nedbragt efterspørgslen efter gas.

Vil ministeren uddybe, hvilke lande vi vil skulle importere fra? Jeg vil gerne være med til at sige, at Putin er den værste af alle, og ham skal vi under ingen omstændigheder understøtte. Men er det i stedet USA, Iran, Saudi-Arabien eller Israel, vi skal have gassen fra? Vi har på ingen måde lyst til at understøtte nogen af de lande.

Jeg er som fødevareordfører glad for, at vi nu stopper med at producere kunstgødning ved russisk gas. Men jeg er også udlændingeordfører og kirkeordfører, og når jeg tænker på, hvad vi gør for at mindske indflydelsen fra Saudi-Arabien og Iran i dansk politik, samtidig med at vi lægger op til at skulle importere gas fra dem, så springer det hele i luften i mit hoved. Der er rigtig meget dobbeltmoral. Det hele hænger jo sammen, og derfor undrer det mig, at ministeren siger, at det ligger i et andet forslag. Hvorfor kan vi ikke få ind her, at det handler om en udfasning af efterspørgslen efter gas?

Synes ministeren selv, at regeringen gør nok i forhold til at gøre os uafhængige af gas? Jeg er ikke energiordfører, men jeg sidder løbende til møder i mit bagland, hvor man f.eks. hele tiden snakker om gasfyr, og hvor lang tid det tager at få fjernvarme. Det virker, som om man sover i timen. Det burde være en klimaministers opgave at sørge for energiomstillingen, så vi ikke er nødt til at importere gas fra hverken Trump, Putin, Israel, Iran, Saudi-Arabien eller andre fantastiske regimer, der laver forretning på den form for energi.

Theresa Scavenius (UFG): Jeg fastholder, at der burde stå, at vi skal diversificere i en grøn retning. Jeg har ikke hørt ministeren sige, at det bliver en del af forhandlingsoplægget, og derfor kan jeg ikke støtte det.

Skal jeg forstå det sådan, at ministeren vil arbejde for, at den juridiske bistand skal være en del af forslaget? Man sætter enkelte virksomheder i en klemme, hvis man ikke hjælper dem. Men igen står der, at de kan undtages, hvis det er besværligt. Det er svært at forstå, hvad der kommer til at ske. Vil ministeren konkret forholde sig til bemærkning 13 og 14, hvor der står, at langfristede forsyningskontrakter kan undtages?

Klima-, energi- og forsyningsministeren (Lars Aagaard): Til Theresa Scavenius: Det ligger ikke i forslaget at give penge til de selskaber, der har kontrakter med russerne i dag, for at hjælpe dem i en eventuel juridisk tvist med russerne. Politisk ville jeg have meget svært ved at støtte det; det er privatretlige kontrakter, og det skal håndteres i privatretsligt regi. Vi skal i stedet lave en så klar juridisk ramme, at den europæiske importør vinder, i fald en russisk leverandør rejser den tvist.

Til Zenia Stampe: I Danmark har vi et fald i antallet af gasfyr. Vi har en politisk aftale om at mødes i 2026 og kigge på målsætningen om at udfase gas til boligopvarmning, og den arbejder vi ud fra. Det er dit partis energiordfører informeret om.

Jeg er glad for, at Zenia Stampe nævner klimaeffekten. Klimaeffekt opstår, når man tager noget sort ud – den opstår ikke, når man tager noget grønt ud. Jeg har hørt flere partiledere vedvarende fremstille det, som om der er en klimaeffekt ved at udfase gas i Danmark i 2035. Man skal dog huske, at det er forventningen, at vi når det grønne gaskryds i 2032. Det vil sige, at fra dét punkt er der ingen isoleret klimaeffekt af at udfase gasforbruget. Det betyder ikke, at omfanget af vores gasforbrug er ligegyldigt – hvis det samlede gasforbrug i Danmark stiger, og der ikke sker en tilsvarende stigning af biogasproduktionen, vil det grønne gaskryds udskydes. Men verden er ikke så simpel, som oneliners nogle gange er, og det håber jeg partierne hver især vil tage med i deres betragtninger, som vi løbende bliver klogere.

Vi startede i 2022 en indsats i EU for at få det samlede gasforbrug ned, fordi vi havde en fysisk risiko for, at der ikke ville være gas nok. Den fysiske risiko er ikke til stede i dag ved udfasning af russisk gas. Det skyldes bl.a. dels en indsats for at sænke forbruget, dels at man har øget muligheden for at importere energi. Siden 2022 har det vist sig, at russerne finder vej ind i det europæiske gasmarked, uagtet vores forsøg på at nedsætte det generelle forbrug. For at være lidt teknisk er det, fordi den russiske gas ikke er den marginale gas i EU, og derfor er dette forslag den rigtige måde på kort sigt at komme ud af at sende så ubeskriveligt mange penge til russerne.

Zenia Stampe spørger også, om det er venlige mennesker, der i øvrigt sender gas ind i EU. Jeg er fuldstændig enig i, at det er en udfordring for EU's autonomi og sikkerhed, at vi er så importafhængige af fossil energi, og at der er så relativt få steder, den energi kommer fra. Derfor skal man vedvarende – hvilket vi bl.a. skal diskutere efterfølgende om EU's klimamål for 2040 (*se punkt 3*) – fortsætte energiomstillingen i EU fra fossil energi til primært el, samtidig med at man opfylder politikkerne og målsætningerne i Fit for 55. Så jeg anerkender fuldstændig udfordringen. Sagen er bare, at verden nogle gange er lidt kompliceret. Hvis Kommissionen var kommet med et forslag om at udfase importen af russisk gas og samtidig sagde, at den mængde gas ikke må blive erstattet af andet gas, så var vi ikke kommet ud af importen af russisk gas. EU-landene er fortsat afhængige af at have adgang til gas, det er et nøglebrændsel i boligopvarmning, for elforsyningssikkerheden og for nogle industriers konkurrenceevne. Derfor er der ikke en snuptagsløsning på det. Jeg skal være den første til at sige, at dette ikke er løsningen på EU's energiudfordring, og jeg deler Zenia Stampes bekymring over, hvilke typer man kan importere fossil energi fra i denne verden, men det kræver langsigtede svar.

Leila Stockmarr (EL): Vi vil gerne have lagt eksplicit vægt på diversificering.

En udfasning af energifafhængigheden af Rusland er hovedprioriteten, men Enhedslisten ser også udfordringerne ved at øge energifafhængigheden af andre lande. Er der mulighed for at indtænke nogle principper i forhold til bl.a. menneskerettigheder? Jeg er med på, at man ikke indfører menneskerettigheder med et snuptag over for Saudi-Arabien, men kan der komme en form for indhegning, så man kan bruge det som et udenrigspolitisk redskab? Det er et politisk redskab, at man nu drejer væk fra russisk gas, hvilket man skulle have gjort for lang tid siden ud fra de samme principper.

Zenia Stampe (RV): Jeg husker faktisk ikke, at jeg sagde noget om klima. Som jeg forstår det grønne kryds, er der ikke nok gas uden udledning til, at vi kan opvarme Europa uden fossil gas. Derfor forstår jeg ikke helt argumentet. Som jeg har forstået det, skal vi hen i et energisystem, hvor den gas, vi selv kan producere, bliver brugt i industrien, og så skal opvarmningen klares på andre måder.

Jeg var mere optaget af udenrigspolitikken i det. Hvilke lande kan vi helt præcist forvente, vi skal købe gas fra? Er det USA, Israel, Iran eller Saudi-Arabien? Det er ikke, fordi jeg mener, at vi ikke skal gøre det, men det bliver nødt til at være en del af debatten, at vi understøtter regimer, som vi på alle mulige andre områder prøver at modarbejde, så længe gas er en del af vores energisystem. Jeg bruger som udlændingeordfører enormt meget energi på at minimere indflydelsen fra Saudi-Arabien og Iran, og nu ser vi ind i et energisystem, hvor vi muligvis skal importere fra dem. Verden er kompleks, så man kan ikke træffe isolerede beslutninger med kun ét perspektiv.

Klima-, energi- og forsyningsministeren (Lars Aagaard): Til Zenia Stampe: Det er ikke lande, der indgår gaskontrakter, men selskaber. Det sker på et globalt gasmarked, hvor udbud og efterspørgsel sætter prisen. Nogle af de store leverandører i det globale LNG-marked er Qatar, USA og Norge. Hvis Kommissionen har lavet et forecast, sender vi det gerne. EU har en importafhængighed af fossil energi, og der er ikke nogen nem vej ud af det. Det kræver langsigtet, vedvarende politik. Det bruger vi vores klimamål og andre redskaber i værktøjskassen til. Dette forslag handler om på den helt korte bane at stoppe med at finansiere Rusland gennem vores energikøb.

Jeg nævnte klima, fordi du mente, at jeg netop som klimaminister burde gå op i klimaet. Derfor var jeg så venlig at gøre opmærksom på klimamålet, som er vedtaget af bl.a. Radikale Venstre. Klimamålet er defineret ud fra FN-logikken, og det er opgjort i territoriale emissioner. Det vil sige, at i det øjeblik vi når det grønne gaskryds – som i øvrigt ikke gælder for blot boligopvarmning, men det samlede danske gasforbrug – er der ikke en national klimaeffekt ved at mindske forbruget.

For en del lande er naturgas fortsat en trædesten i deres dekarboniseringsstrategier, indtil der er lavet en fuld grøn omstilling af energisystemet. I forhold til klimaet er kul et betydeligt værre brændsel.

Jeg er socialliberal og markedsorienteret, og derfor kommer det altid bag på mig, når nogle siger, at bestemte sektorer skal have noget meget bestemt. Det er ikke et superliberalt synspunkt. Det handler om, at gassen – den grønne energi – bliver brugt, hvor den giver størst værdi. Derfor skal man være varsom med, at bestemte sektorer skal have gassen. I min verden kan der absolut være valide grunde til, at et gasforbrug kan være fornuftigt nok også andre steder end i f.eks. industrien, fordi konsekvenserne ved at undgå det er værre. Men fremskrivningen er, at vi er nede på ca.

120.000 gasfyr i Danmark i 2035 – og det er uden ny politik. Jeg ser frem til at drøfte udfasningen igen i 2026, men jeg respekterer, at andre lande med andre energimiks og en anden industristruktur skal finde deres måder at leve op til deres målsætninger på i deres nationale klima- og energiplaner.

Til Theresa Scavenius: Der er undtagelser for, at et land under givne omstændigheder kan vente til 1. januar 2028 med at ophæve kortsigtede kontrakter. Der kan være enkeltlande, som bliver ramt af en særlig hård udfordring ved at ophæve de kortsigtede kontrakter. Der er altså en lille smule fleksibilitet.

Theresa Scavenius (UFG): Jeg mente de langsigtede forsyningskontrakter. Der står nemlig også i forslaget, at en betydelig del af vores kapacitet er via langfristede kontrakter med mere en 10 års varighed.

Klima-, energi- og forsyningsministeren (Lars Aagaard): Og de skal være opsagt senest 1. januar 2028.

Næstformanden (Henrik Møller): Jeg kan konkludere, at der ikke er flertal imod regeringens forhandlingsoplæg, idet kun Theresa Scavenius (UFG) har ytret sig imod det.

FO Punkt 3. Rådsmøde nr. 4117 (miljø) den 18. september 2025

KOM (2025) 0524

Rådsmøde 4117 – Bilag 1 (samlenotat)

KOM (2025) 0524 – Bilag 2 (notat om forhandlingsoplæg)

EUU alm. del (20241) – Bilag 679 (kommenteret dagsorden)

KOM (2025) 0524 – svar på spm. 1 om non-papers eller positionspapirer

Klima-, energi- og forsyningsministeren (Lars Aagaard): Revisionen af EU's klimalov forelægges til forhandlingsoplæg, mens EU's NDC forelægges til orientering.

FO 1. Forslag til forordning om ændring af forordning om fastlæggelse af rammerne for at opnå klimaneutralitet (Den europæiske klimalov)

– *Revideret forhandlingsoplæg / Generel indstilling*

KOM (2025) 0524

EUU alm. del (20241) – Bilag 96 (udvalgsmødereferat side 39 FO,
forhandlingsoplæg vedr. klimamål 2040 forelagt 11/10-25)

Klima-, energi- og forsyningsministeren (Lars Aagaard): Jeg sidder her som repræsentant for den danske regering. Spørgsmål, der retter sig mod vores egenskab af formandskabsland, kan stilles, men kan vanskeligt besvares i denne setting.

Kommissionen fremsatte langt om længe den 2. juli 2025 forslaget, og det er jo betydelig senere, end vi gerne havde set fra dansk side. Det har givet os en meget mere stram proces, end vi havde regnet med for at få det vedtaget. Af den grund har det desværre ikke været muligt at forelægge sagen for udvalget før i dag. Det er selvfølgelig beklageligt.

Fastsættelsen af EU's 2040-mål er en meget vigtig sag. Den lægger sporene for klimaindsatsen i de næste 10 år og er selvfølgelig afsættet for det, der følger efter, og det er klart den vigtigste klimasag under dansk formandskab. Derfor har vi for at forsøge at få fremdrift i sagen indkaldt til ekstraordinært miljørådsmøde den 18. september 2025 alene med det formål at bane vejen for at opnå enighed om EU's klimalov og dermed EU's 2040-mål.

Jeg forelagde sagen om EU's 2040-mål til forhandlingsoplæg den 11. oktober 2024. Regeringen ønsker at holde fast i dette forhandlingsoplæg og at supplere det med de nye elementer, der indgår i forslaget.

Jeg vil derfor indlede med at gentage det hidtidige forhandlingsoplæg, da vi nu har fået det egentlige forslag til retsakt. Den første del af oplægget har udvalget altså hørt før. Når vi når til de nye dele af oplægget, vil jeg gøre særskilt opmærksom herpå.

Tidligere forhandlingsoplæg

- Regeringen lægger stor vægt på, at der fastsættes et 2040-klimamål for EU på mindst 90 pct. i forhold til 1990-niveau i overensstemmelse med Parisaftalens 1,5-gradsmålsætning. Fra dansk side er vi gået forrest med ønsket om et ambitiøst 2040-mål. Danmark var således det første EU-land, der meldte ud med et konkret måltal på mindst 90 pct.

- Regeringen lægger også stor vægt på, at der træffes beslutning om et EU-delmål for 2035, så EU kan efterleve aftalen om 5-årige tidsrammer for indmeldelse af klimabidrag til Parisaftalen.
- Regeringen lægger stor vægt på, at målet udmøntes så ambitiøst og omkostningseffektivt som muligt. Det bør ske gennem et samlet kvotehandelssystem for alle udledninger fra fossilt energiforbrug og industrielle processer, der kan bidrage til en mere omkostningseffektiv omstilling gennem et ensartet prissignal.
Der er desuden behov for at integrere negative udledninger i kvotehandelssystemet under forudsætning af troværdige opgørelser, langtidslagring og bæredygtighed.
Landbrugets udledninger bør også reguleres inden for en landbrugssøjle med fælles EU-mål for landbrugets udledninger, inklusive nettoudledninger fra jorder.
Målet bør således i størst muligt omfang indføres gennem kvotehandel og understøttes af fælleseuropæiske klima- og miljøkrav samt en fælles landbrugspolitik med større fokus på klima og miljø.
Der kan ligeledes være behov for at styrke lækagebeskyttelse for udledninger omfattet af kvotehandel, der er i risiko herfor. Det kan f.eks. være gennem en udvidelse af EU's CO₂-grænsetilpasningsmekanisme (CBAM) i overensstemmelse med WTO-reglerne.
Derudover ønsker regeringen en fælles EU-regulering af skove og optag og udledninger fra anden arealanvendelse. Hermed vil hovedparten af EU's kulstofoptag blive reguleret separat.
- Endelig lægger regeringen stor vægt på, at der indføres en ambitiøs og moderniseret klima- og energiregulering i EU, der bidrager til en omkostningseffektiv reduktionsindsats og teknologiudvikling med færre nationale mål.

Nye elementer

Kommissionens forslag indeholder ud over et klimamål på 90 pct. i 2040 også en række såkaldte fleksibiliteter.

For det første giver forslaget mulighed for at anvende op til 3 pct. internationale kreditter under Parisaftalens artikel 6 til at indfri klimamålet i perioden 2036-2040.

For det andet fremhæves det, at inklusion af permanente negative emissioner i EU's kvotehandels-system vil blive en del af revisionen af kvotehandelsdirektivet, som forventes i 2026.

For det tredje indeholder forslaget øget fleksibilitet mellem sektorerne.

Det er regeringens opfattelse, at Kommissionens forslag overordnet set flugter med det eksisterende forhandlingsoplæg om en mere omkostningseffektiv og ambitiøs klimapolitik i EU.

Forslaget om brug af artikel 6-kreditter til opnåelse af EU's klimamål er nyt i denne sammenhæng, men jo ikke nyt som sådan. Danmark og EU har godkendt anvendelse af artikel 6-kreditter i Parisaftalen og arbejdet for en aftale om udmøntning, som kan sikre tilstrækkelig miljømæssig integritet.

Artikel 6 kan være en hjælp eller et sikkerhedsnet til at nå EU's klimamål. Mange medlemsstater har derfor taget positivt imod forslaget. Flere lande udtrykker samtidig bekymring for kreditternes troværdighed.

FO Regeringen foretrækker, at EU's klimamål nås gennem reduktioner inden for EU's territorium. Men fra dansk side støtter vi dog Kommissionens forslag, fordi anvendelse af klimakreditter kan være en vej frem til at nå en aftale om et klimamål med et tilstrækkelig højt ambitionsniveau.

Regeringen tager Kommissionens forslag om, at der kan anvendes op til 3 pct. internationale klimakreditter, til efterretning.

Det er vigtigt for regeringen, at en eventuel anvendelse af klimakreditter i EU skal have høj miljømæssig integritet og bidrage til omkostningseffektiv målopfyldelse.

- Regeringen lægger derfor stor vægt på, at anvendelse af internationale klimakreditter sker for at øge ambitionsniveauet i EU's klimamål for 2040, samt at der fastlægges kriterier for køb og anvendelse af klimakreditter, der sikrer miljømæssig integritet.
- Regeringen lægger endvidere vægt på, at brugen af internationale kreditter til at indfri klimamålet i perioden 2036-2040 begrænses.
- Regeringen finder samtidig, at hvis lande vil bruge kreditter, så skal de også stå for finansieringen. Finansieringen skal ikke komme fra EU-budgettet. Regeringen lægger derfor vægt på, at hvis lande kan og vil gøre brug af eller er årsag til brug af klimakreditter, så skal de selv stå for finansieringen.

Leila Stockmarr (EL): Jeg vil gerne spørge ind til regeringens position i forhold til klimakreditter. Vi er meget positive over for 90-procentsmålsætningen, men hvad betyder det, når man i oplægget skriver, at man tager de 3 pct. til efterretning? Det betyder jo så, at man accepterer det som en substantiel del af, hvordan man forløser 90-procentsmålsætningen. Enhedslisten er ret kritisk over for, at man overhovedet åbner op for at gøre op med den måde, man ellers har gået til EU's reduktionsmål på i forhold til at have fokuseret på de territoriale udledninger. Hvad er ministerens holdning til det skridt? Det er jo en markant forandring, og det går også imod EU's klimaråds anbefalinger. Jeg noterer mig også, at regeringen og ministeren selv på bagkant af COP 29 har været kritisk over for det. Jeg er med på, at argumentationen er, at det er en løftestang for overhovedet at få landene med på et mål, men er der ikke også en stor risiko for, at man udvander målet ved at åbne den ladeport op?

Hvad er det konkret man fra dansk side vil lægge afgørende vægt på? Vil man lægge vægt på at få fastlagt typen og karakteren af de kreditter? Hvad skal der til for at sikre miljømæssig integritet i forbindelse med klimakreditterne? Jeg har noteret mig, at ministeren så sent som i 2024 har sagt, at det ellers bare er varm luft at have klimakreditter. Hvordan oversætter man det til praksis, og hvordan vil regeringen gå til det og sikre sig, at det bliver en væsentlig del af forhandlingerne? Ifølge de undersøgelser, jeg har læst, ved vi empirisk, at kun 16 pct. af reduktionerne er blevet til virkelighed historisk set, når man har lavet klimakreditter.

Alexander Ryle (LA): Vi ser positivt på EU's 2040-klimamål, for der er lang tid til 2050, og det er trods alt mere ambitiøst, at vi har et delmål på vej mod klimaneutralitet, end at vi ikke har det, så det støtter vi.

Hvorfor lægger man vægt på, at brugen af internationale kreditter til at indfri klimamålet begrænses? Jeg synes, at det er interessant, fordi udledninger jo ikke kender landegrænser, og i realiteten

ville man kunne få langt flere positive effekter for klimaet ved at fremme den grønne omstilling i de lande, hvor de ikke er så langt foran, som vi selv er, end ved udelukkende at fokusere på vores egne udledninger. Hvis man kan få meget mere klimaeffekt for pengene ved at gøre noget i f.eks. Indien, Kina eller Brasilien, burde man så ikke gøre det? Det undrer mig egentlig, at regeringen er skeptisk over for den del. Og jeg har også svært ved at se for mig, hvordan regeringens eget klimamål om en 110-procentsreduktion kan realiseres uden at bruge kreditter.

Klima-, energi- og forsyningsministeren (Lars Aagaard): Jeg starter lige helt oppe i helikopteren. EU og EU's klimapolitik står et meget kritisk sted. Derfor skal alle tænke over – hvilket man skal i alle forhandlinger – at der er en konsekvens af no deal, som skal vejes op imod den deal, man kan få. Alle skal tænke meget nøje over, hvad konsekvensen er af at tage for ultimative synspunkter i en situation, hvor den danske position i klimakampen ikke er en position, som flere tilslutter sig, men hvor der er en generel tendens til, at flere går væk fra den. Det er den virkelighed, vi er inde i.

Til Leila Stockmarr: Det er i det lys, du skal se forhandlingsoplægget. Da vi meldte ud, at vi ønskede mindst 90 pct. reduktion, havde vi ikke ønsket, at klimakreditter under artikel 6 talte med som en del af det. Vi konstaterer så, at det er i forslaget. Vi konkluderer også, at mange andre lande støtter det element, og nogle gange må man acceptere nogle elementer, som kan være nødvendige, fordi prisen for no deal vurderes at være så høj, at man bliver nødt til at ville det og være pragmatisk på noget, der ikke lige er vokset op i ens baghave. Det er den vanskelige forhandlings-situation, vi sidder midt i.

Men jeg er enig med dig. De gamle CDM-kreditter (mekanismen for bæredygtig udvikling) under Kyotoprotokollen var varm luft, men det var nok også snyd. Og derfor er der selvfølgelig et behov for ikke at bringe os det samme sted hen. Jeg var i klimapolitik og i energisektoren, dengang CDM-projekterne fandtes, og det var ekstremt problematisk, også fordi omfanget af varm luft-projekter havde en risiko for at påvirke prisdannelsen i det europæiske kvotemarked. Det er et kæmpe problem for dem, der investerer i tillid til, hvordan det kvotemarked fungerer, hvis der kan komme sådan noget, som i den grad kan forstyrre prisdannelsen på det europæiske marked. Så det er med skepsis og varsomhed, at vi på grund af forhandlingssituationen desværre har det element på bordet.

Til Alexander Ryle: Hvorfor ikke bare slå gækken løs nu? Jeg kan sagtens på det teoretiske plan følge dig i, at udledningerne er globale, og det er den akkumulerede mængde af drivhusgasser i atmosfæren, der er det afgørende for klimaforandringerne, og deroppe skelner man ikke imellem oprindelse. Men vi skal alle sammen huske på, at artikel 6-kreditter er en integreret del af Parisaftalen, som mange af os jo er superglade for blev indgået. Det er en mekanisme til at sikre, at der kan flyde investeringer fra rige lande til fattige lande, så der er et bredere udviklingsperspektiv gemt inde i artikel 6 ud over spørgsmålet om omkostningseffektivitet. Du har helt ret i, at man sandsynligvis vil have nogle marginale priser på de sidste tons, der skal reduceres i EU på vejen mod 90 pct., hvor det kan vise sig, at kreditterne er omkostningseffektive. Men sælg ikke skindet, før bjørnen er skudt. Hele regelværket omkring artikel 6 er under udvikling i FN. Vi skal også fra europæisk side sætte et specifikt regelværk op omkring, hvilke kreditter man kan bruge, og de skal være addition-

elle. Det skal være med lande med høj miljømæssig integritet, og det skal både på køber- og sælgerside være lande, der har tilsluttet sig og lever op til forpligtelserne i Parisaftalen. Når det regelværk er endeligt på plads, håber jeg, at der kommer en restriktion på projekter baseret ud fra kvalitetskriterier, så det ikke er givet, at der bare er uendelig mange billige kreditter derude. Derfor er det regeringens position, at vi på grund af forhandlingssituationen er kritisk fleksible, og så skal der være et fokus på kvaliteten af det. Før vi har et system med høj miljømæssig integritet og vi får mere sikker grund under fødderne i forhold til prisdannelsen, skal der i vores optik være en skepsis over for at udvide omfanget af brugen af kreditter i forhold til det, der ligger på forhandlingsbordet.

Alex Ahrendtsen (DF): Nogle gange stiller jeg mig selv det spørgsmål, hvilken planet både regeringen og Kommissionen lever på. Jeg stiller også mig selv det spørgsmål, om man overhovedet har hjerte for almindelige menneskers vilkår. Der er millioner af mennesker i Europa, der har svært ved at få tingene til at hænge sammen økonomisk, især i Tyskland og Frankrig, og de lande er jo på vej ned industrielt. Frankrig har en enorm gæld, der er store optøjer, og så vil man guds hjælpemig stramme klimaskruen endnu en tand, hvilket vil gøre tilværelsen dyrere for de mennesker og energi endnu dyrere. Har man ikke noget hjerte for almindelige menneskers vilkår, siden man fortsætter den politik? Jeg kan måske være lidt ligeglad, for det vil bare fremskynde processen mod sammenbrud i EU, men jeg vil gerne advare imod at gøre det. Det er alt for voldsomt i en tid, hvor vi har brug for sammenhold i de europæiske lande af hensyn til truslen fra øst, så hvorfor fortsætter man sådan med en næsten religiøs nidkærhed? Jeg forstår det simpelt hen ikke.

Theresa Scavenius (UFG): Jeg tror, at de har meget hjerte for mange fossile virksomheder, for meget af det her er jo netop varm luft, så jeg tror ikke, at der kommer til at ske så meget i virkeligheden. Jeg er meget imod, at vi snakker om fleksibilitet, kreditter og negative emissioner, når vi godt ved, at det ikke kommer til at have nogen relevant klimamæssig indflydelse. Jeg synes, at det er en politisk leg, der handler om at opretholde en konsensus om, at der bliver lavet klimapolitik, mens man i virkeligheden fortsætter business as usual med gas osv. Så jeg ville ønske, at den danske position var, at vi ønskede mindre fleksibilitet.

Hvad betyder ordet miljømæssig integritet?

Der bliver snakket meget om kreditterne, hvilket jeg selvfølgelig også er meget modstander af, men i forhold til de negative emissioner er det jo også bare et spørgsmål om, hvorvidt det teknisk er muligt. Der står i forslaget, at EU skal have teknisk lederskab. Hvori kommer det til at bestå? Vi ved fra dansk side, at vi har et meget dyrt program. Jeg har tidligere fået svar fra ministeren om, at man vil støtte udrulning af CO₂-fangst med 38 milliarder indtil 2045. Det er virkelig mange penge, der kunne have været brugt på borgerne i stedet for. Samtidig forventer man, at det kun giver 15 millioner tons CO₂-reduktion i forhold til 2030-tallene, men alle de projekter er jo stadig på test- og forskningsniveau, så det tal er i forvejen usikkert. EU har estimeret, at vi skal helt op på 400 millioner tons i 2040, men teknisk er det fuldstændig urealistisk, og derfor kommer det ikke til at ske. Der kommer kun til at ske det, at man politisk prioriterer sindssygt mange milliarder i den retning. Det er der nogle, der kan tjene penge på, men det kommer i hvert fald ikke borgerne til gode. Giver det mening at tale om det, når det kun er på testniveau stadig væk?

Klima-, energi- og forsyningsministeren (Lars Løkke Rasmussen): Til Theresa Scavenius: Det indgår i paragrafferne, at projekterne skal levere permanente emissioner. Jeg har en erindring om, at der

var nogle CDM-projekter, som var varm luft, der f.eks. handlede om at sørge for, at mennesker fik adgang til kerosinkogeapparater. Hvis man kerer sig om mennesker, kan det være fornuftigt nok, at man ikke skal brænde biomasse af med luftforurening til følge, så derfor kan jeg af andre årsager godt forstå, hvorfor nogle vil den vej. Men med de projekter var det ret svært at dokumentere, at det var permanent. Der er også krav om additionalitet, og det skal selvfølgelig defineres.

Det spiller lidt sammen med det, som Alexander Ryle spurgte til. Additionalitet kan gøres på måder, hvor det udelukker noget af det, som ikke er de billigste projekter for de lande, der skal laves samhandel med, fordi det skal sandsynliggøres, at de kommer på toppen af det, som de ellers ville have sat i værk. Dermed vil det have et omkostningsniveau i den øvre ende af det, som kan lade sig gøre i de pågældende lande.

Der skal også være et fravær af lækage. Så permanente emissioner, additionalitet og fravær af lækage er de tre nøgleord i loveteksten, men det skal jo følges op af et detaljeret regelværk, og derfor kommer der yderligere rul på det.

Alex Ahrendtsen spørger, hvilken planet vi lever på, og du har fat i noget hammercentralt. Den europæiske diskussion handler nemlig om, hvordan vi kan fastholde en klimapolitik, hvor vi lever op til vores globale ansvar, og hvor vi giver vores bidrag til global indsats for at reducere udledningerne, hvilket jo selvsagt er vigtigt. Hvis man har været på sommerferie i Spanien i år med hedeølger, brande osv., så er det jo rigtige mennesker, hvis livsvilkår også i Europa i stigende omfang bliver påvirket af klimaforandringerne. Det kræver en global indsats, og indsatsen i EU spiller ind i sandsynligheden for, at resten af verden vil forfølge det, vi aftalte i Parisaftalen, og der er jo ikke noget i tallene, der tyder på, at verden er på vej til at leve op til 1,5-gradsmålet. Så der et element af langsigtet kærlighed i forhold til menneskers livsvilkår gemt inde bag klimamåls sætningerne. Det skal vi alle sammen huske; klimaforandringerne er ægte. De kommer til at påvirke os, og der er kæmpe forskel på en verden med 1,5 eller 3 graders temperaturstigning.

Den anden diskussion er mere kortsigtet. Det er selvfølgelig åbenbart, at klimapolitik har konsekvenser for bl.a. prisen på fossil energi i det område, man dækker ind. Og for nogle mennesker i Europa betyder energiomkostningen og den afledte omkostning, der kommer ind i forskellige produkter, noget for deres forbrugsmuligheder og levevilkår. Der er også dele af Europa, der har en industristruktur, hvor energiintensiv industri fylder noget. Det gør det også lidt i Danmark, men vi er jo ikke i nærheden af at have en påvirkningsgrad som dele af Europa, hvor stålindustri, kemisk industri, aluminium, cement osv. betyder meget. Fra dansk side skal vi forstå, at det er et vilkår i de europæiske lande. Vi er på mange måder et fantastisk land med tårnhøj beskæftigelse, overskud på de offentlige finanser, Klimarådet har anerkendt, vi når vores klimamål, og det har ikke ført til splittelse i vores land. Jeg anerkender fuldt ud, at andre europæiske lande ikke er i den gunstige situation. Derfor bliver man nødt til også fra dansk side at tænke over, hvilke omstændigheder andre landes økonomier og befolkninger er i, når vi jagter det her. Der er en meget stor diskussion ved siden af klimaloven, der handler om, hvilken industripolitik Europa skal forfølge. For mange europæiske lande er det ganske vanskeligt at holde til, at vi går grønt – man går out of business. Derfor er der et helt kapitel omkring klimaloven med det, som nogle kalder enabling conditions, altså forudsætninger, der skal sættes op, men som ikke kan stå i en klimalov. Det handler om, hvilken type af industripolitik – økonomisk politik – der ligger indlejret i de forslag, som Kommissionen

Kommissionen senere skal fremlægge. Derfor skal der tages nogle balancer.

Det hører dog med i mit politiske udgangspunkt, at det at sætte et klart mål også er med til at drive omkostninger ned. Og der er store dele af europæisk industri, der beder os om at sætte et klart mål for 2040, fordi det vil være en driver for deres investeringer. Jeg var så sent som i går til møde med klimapartnerskaberne i Danmark. Der var ikke ét af dem, der bad om, at vi f.eks. åbne eksisterende lovgivning, for de har investeret i tillid til det. De siger alle sammen: Sæt nu et klart mål, for det vil være en driver for vores investeringer, og det vil sige vores evne til at bringe grønne produkter og ydelser på markedet, der udvikles til et omkostningsniveau, så forbrugerne kan være med.

Men vi skal også fra dansk side være sensitive, ikke bare for de sociale udfordringer, der kan følge vores lande, som vi står i en god situation til at kunne håndtere, for andre lande er ikke i den gode position. Det bliver vi nødt til at tage med, for det er ikke gratis at føre klimapolitik. Og det er et relativt spil. Hvis andre dele af verden ikke vil forfølge de mål, vi sætter os i EU, og er villige til at føre politik for at nå mål, der forhåbentlig på et tidspunkt snerper mod det, vi vil i EU, så er det en reel udfordring for, hvor økonomisk aktivitet i verden tager hen. Du har helt ret i udfordringen, og så kan vi drage forskellige politiske konklusioner af udfordringen.

Leila Stockmarr (EL): Tak for ærligheden og anerkendelsen af kompleksiteten og udfordringerne i den politiske situation i Europa. Det forstår jeg selvfølgelig godt.

I formandskabets forhandlingsoplæg i forbindelse med Rådet blev de 3 pct. jo cirkuleret fra 2036. Den er nu åbnet op og står i skarp parentes. Men vi har jo formandskabet, så ét er regeringens position, og som jeg læser den, er det, at der bliver stadfæstet, at det maksimalt er 3 pct. Men kan vi komme ud i en situation, hvor Danmark som formandskabsland åbner op for, at man sætter mere end 3 pct., hvis der skulle være et ønske om det, og har man en øvre smertegrænse?

Claus Jørgensen (SF): Vi bakker selvfølgelig også op omkring de 90 pct., men er ligesom regeringen lidt imod klimakreditter. Vi har set det også på forbrugerområdet tidligere, hvor man kunne plante skov i udlandet, og så kunne man sige, at man var CO₂-neutral. Det er vi ved at have fået ryddet ud i, men der var også fusk med det dengang. Hvordan får vi kontrolleret det? Der er jo ikke nogen kriterier endnu for klimakreditter. Det skal vi have styr på. Hvad håber regeringen at kunne sætte af rammer og kriterier for klimakreditter?

Hvad nu, hvis nogen siger, at de vil have 85 pct. eller 5 pct. kreditter? Hvor står regeringen så der? Vi kunne godt tænke os, at man i pind to i forhandlingsoplægget lægger stor vægt på, at brugen af internationale kreditter begrænses markant, så vi holder fanen højt. Jeg forstår godt, at det er det muliges kunst, men klimakreditter er lidt en black box lige nu, også fordi vi ikke helt ved, hvad det indebærer.

Klima-, energi- og forsyningsministeren (Lars Aagaard): Theresa Scavenius: Jeg vil gerne invitere til, at vi tager ud på Avedøreværket sammen. Det kunne være hyggeligt, men det er også fagligt interessant, fordi der er ved at blive bygget et anlæg, der fanger CO₂ fra årsskiftet. Det er ikke science fiction, som du vist beskriver det som, det er science. Det er i øvrigt et arkitektonisk meget, meget smukt kraftværk, og det vil jeg gerne vise frem. Andre af udvalgets medlemmer er også vel-

komne, hvis I har interesse i at se noget, der kan blive et af de mere potente værktøjer i den klimapolitiske værktøjskasse, der er ved at blive bygget i Danmark, og i øvrigt endnu et sted, hvor Danmark er med til at drive på for at vise praktiske løsninger, der kan virke.

Både Claus Jørgensen og Leila Stockmarr spørger til rollen som formandskabsland. Jeg kan ikke gå i detaljer om, hvad Danmark gør som formandskabsland. Det var det, jeg prøvede at sige indledningsvis. Jeg mener, det er en generel ting i forhold til udvalget, at det forsøger vi at respektere. Jeg kan dog alligevel omkring det spørgsmål sige, at min oplevelse af den europæiske diskussion om kreditter startede med, at nogle tænkte, at det var et columbusæg – så mange som muligt desto bedre – til at folk generelt har fået fordøjet kompleksiteten i det, altså den miljømæssige integritet, som Claus Jørgensen spørger til, og som jeg fuldt støtter. Vi skal have fokus på det. For vi kan ikke have et langsigtet system, hvor vi potentielt vil investere i noget og sende penge ud af EU, som ellers kunne være investeret i EU, og understøtte andre landes konkurrencekraft, og så ikke få det retur, vi skal have for pengene, nemlig CO₂-reduktioner. Det må ikke ske, og derfor er der et stort arbejde endnu. I Kyotoprotokollen er regelværket vedtaget på et overordnet niveau, FN skal lave regelværket i forhold til artikel 6-kreditter, og vi har selvfølgelig mulighed for i EU at lægge noget oven på. Hele det arbejde vil foregå, og der vil vi være blandt de stemmer i EU, som vil jage, at integriteten er i orden. I forslaget her kan man indskrive f.eks. lækage, additionalitet og integritet i paragrafferne, som jo er nogle guidende, juridiske ord for, hvad der skal følge bagefter.

Hvad angår det helt overordnede, Laila Stockmarr spørger til, er min fornemmelse, at eftertanken også er ved at indfinde sig, i forhold til hvad det instrument kan levere, og derfor er det blandt de emner, der diskuteres. Men hvor man startede med, at nogle havde tiltro til, at det instrument kunne fylde rigtig, rigtig, meget – og meget, meget mere, end der lå i Kommissionens forslag – så hører jeg, at der er lidt mere balancerede synspunkter nu, om end det står i skarpe parenteser, fordi det er et af de elementer, der er på bordet. Jeg tror, jeg har givet udtryk for vores nationale holdning til det, men jeg forsøgte også at appellere til, at man skal tænke sig meget nøje om i den situation, Europas klimapolitik er i – hvad er konsekvensen af no deal. Jeg ved, det er lidt kryptisk, men jeg forsøger at respektere, hvordan jeg skal balancere min rolle både som repræsentant for Danmark og som formandskabsland.

Alexander Ryle (LA): Som jeg hørte ministerens svar på mit tidligere spørgsmål om klimakreditter, er det varm luft. Man har ikke tiltro til klimakreditternes troværdighed, og så er det fair nok, at man ikke baserer sig på dem, men burde man ikke gøre mere for at få tiltro til deres troværdighed? Ellers kan man vel principielt heller ikke bakke op om at bruge 3 pct. – så er det lige meget, hvad tallet er. Er der et arbejde i gang med at prøve at sikre, at klimakreditterne har en troværdighed, man kan basere sig på? Og under forudsætning af, at man på et tidspunkt har tiltro til klimakreditterne, hvorfor vil vi så stadig begrænse os til 3 pct? Jeg synes, vi kommer til at låse os selv fast på bestemte handlemuligheder, hvorimod man vel i teorien kunne basere en meget større del af sit klimaarbejde på kreditter, hvis man først sikrer sig, at der er tiltro til dem. Jeg tror min egen tilgang til det er, at man selvfølgelig skal foretage investeringerne der, hvor man kan få den største klimareduktion for pengene. Og hvis det ikke er i Europa, så er det jo ikke her, vi skal lave den klimareduktion. Det kan godt være, der er nogle andre følgevirkninger – at det også er godt for miljøet, det ved jeg ikke noget om. Så kan det godt være, det giver mening. Men det rationelle, når man gerne vil

gøre noget godt for klimaet på verdensplan, er at foretage investeringerne der, hvor man får mest ud af dem.

Ammar Ali (M): Er det korrekt forstået, at man ikke er afgørende bekymret for, at den fleksibilitet vil svække 90-procentsmålet?

Hvordan vil man forholde sig til det, hvis visse lande vil bringe ligestilling af atomkraft med vedvarende energi til bordet?

Klima-, energi- og forsyningsministeren (Lars Aagaard): Til Alexander Ryle: Det er lidt et spørgsmål om hønen og ægget. Skal man lave kriterierne, før man beslutter hvor meget, eller skal man åbne op for, at det kan fylde noget, og så udvikler vi kriterierne? I en teoretisk verden kunne man jo slå gækken løs, og så lader vi kriterierne afgøre det, men vi kender ikke kriterierne. Husk, at det i forslaget er fra 2036, man kan begynde at medtælle sådan nogle projekter. Det antyder jo også, at der er et vist udviklingsarbejde, før vi er derhenne. Det arbejde skal Kommissionen sætte i gang, og det er i øvrigt også et arbejde, der pågår i FN-regi for at have register og overblik over det osv. Det var først i Baku ved det seneste klimatopmøde, at den overordnede juridiske ramme i Parisaftalens artikel 6 blev lagt fast, men den skal jo følges op af et arbejde i FN-regi for at sikre, at registrering, metodologi osv. er der. I min egen pragmatiske verden kan det være okay at lave en delvis åbning for noget, fordi det sætter et pres på, at kvaliteten af det kan blive udviklet. Og så vil fremtiden vise, om det er et instrument, som er relevant at bruge.

Ting i livet er ofte lette, hvis man kun vil én ting. Men det vil vi ikke med den europæiske klimapolitik, og heller ikke med den globale. Vi vil gerne sikre udviklingen i hele verden. Der er nogle udviklingsmål, og der kan artikel 6 hjælpe, fordi det kan være penge fra rig til fattig. Men vi har også et ønske om at investere i udviklingen af EU's industrielle autonomi og konkurrencekraft, udfasning af fossil energi osv., så vi vil opnå andre ting med klimapolitikken end blot klimamålet. Og kernen i artikel 6 betyder jo at tage penge ud af europæisk økonomi og investere dem i andre landes økonomi. Det kan omkostningseffektivt og globalt udviklingsmæssigt være helt okay. Men der er selvfølgelig en balance, i forhold til at vi sikrer fortsatte investeringer i EU. Her er vi i gang med noget, som jeg tror, jeg vil betragte som en inkrementel udvikling, hvor forslaget fra Kommissionen åbner delvis op, man laver hele metodearbejdet, og så må fremtidens politiske diskussioner afgøre, om det kan være et instrument, der kan bruges, når man i den praktiske verden ved, hvad det er for et dyr, og ikke alene i den økonomiske, teoretiske verden.

Ammar Ali spørger til atomkraft. I diskussionen om 2040-målet ligger der en anerkendelse af, at Europa skal være i stand til at producere hjemmedyrket energi, og det skal være dekarboniseret energi. Og det er en måde at sige det på, som handler om at komme ud af diskussionen om, om det ene eller andet dekarboniserede værktøj er godt eller skidt. Det kan vi hver især have synspunkter på, men i EU har nationalstaterne pænt stor indflydelse på deres energimiks. Der er nogle lande, hvor traditionel a-kraft historisk har fyldt, som tænker, at det også skal fylde noget i en periode endnu. Der er nogle lande, som også kigger på, om andre typer af de nye atomkraftværker og modulære reaktorer kan passe ind i deres energimiks. Det har altid været en dansk position at respektere, at det i udgangspunktet er et nationalt anliggende. Vi kan så hver især politisk og med den indsigt, vi har, have alle mulige præferencer. Jeg tror selv, at vedvarende energi som sol og

vind har nået et udviklingsstadium, hvor det både på hastighed og pris kommer til at fylde endog rigtig meget i det europæiske energimiks og vil udvikle sig. Men det er lige så åbenbart, at det ikke er enten-eller. Det skal jo støttes af andet, herunder f.eks. læring. Så der er masser af andre teknologier i det puslespil, der skal lægges. Det er den måde, vi arbejder med a-kraft på, altså ikke at være så [*lydudfald*] enkeltteknologier [*lydudfald*], nemlig at Europa skal kunne producere [*lydudfald*] skal på lang sigt være dekarboniseret.

Theresa Scavenius (UFG): Jeg er egentlig enig med Alexander Ryle i, vi burde støtte kreditterne meget mere, hvis der var meget tiltro til dem, men så længe der ikke er det, kan man jo ikke støtte det. Det er faktisk det samme i forhold til negative emissioner – hvis der var teknisk mulighed for det og det var økonomisk forsvarligt, jamen så ville det være en fantastisk løsning. Problemet er bare, at det ikke er det.

Jeg vil selvfølgelig gerne tage imod ministerens invitation til at besøge et værk, men Ørsted har lige droppet andre projekter andre steder i landet, fordi det er vanskeligt af alle mulige årsager. Så hvad er teknisk sandsynligt, og hvor dyrt kommer det sandsynligvis til at være? Hvad kunne man have fået af alternativer bare for vores 38 milliarder? Man kan skrive pæne ord i et dokument om permanente effekter osv., men vi skal jo have en sikkerhed for, at det er teknisk og økonomisk forsvarligt, og det kan jeg hverken se med kreditterne eller de negative emissioner.

Vi bliver ved med at nævne 1,5-gradsmålsætningen, og det er også stadig væk en del af forhandlingsoplægget. Det er derfor, vi laver klimapolitik. Problemet er bare, at det ikke længere er praktisk muligt. Jeg ved godt, at det politisk er en sandhed, man ikke må sige, for hjulene skal stadig væk køre videre i de politiske fora, og man skal lade, som om det stadig væk fungerer både nationalt, på europæisk plan og i FN. Men sandheden er jo, at det er kørt af sporet. Så spørgsmålet er, hvad gør vi nu. Det synes jeg er en spændende samtale, som jeg håber starter snart, i stedet for at vi bliver ved med at lege den leg med, at vi med mindre teknisk forsvarlige og meget, meget dyre løsninger bliver ved med at snakke om en klimapolitik, som reelt ikke findes længere.

Henrik Møller (S): De to punkter, vi har her, er med til at sætte nogle nye standarder, i forhold til hvor vi gerne vil hen. Lige præcis på klimaområdet er vi måske set i europæisk sammenhæng mere ambitiøse, og vi har snakket meget om i forhold til formandskabet, at vi skal prøve i et eller andet omfang at drive den dagsorden og sikre, at den ikke går tabt i rigtig mange andre vigtige dagsordener. Derfor synes jeg bare, det er positivt. Vi fik Fit for 55, hvor vi bestemt ikke var tilfredse, fordi vi havde sat et 70-procentsmål herhjemme, og vi ønskede et mere ambitiøst mål på Europas vegne. Nu snakker vi om 90 pct., som der ikke har været den meget store begejstring for i de andre europæiske lande. Så jeg synes egentlig, at vi som formandsland kan være svært tilfredse med det resultat, hvis vi når vi den aftale med det mål. Jeg er med på, at det aldrig er svært i politik at finde hverken hullerne i osten eller f.eks. i ozonlaget, og der er ingen tvivl om, at de 3 pct. er en diskussion, som ikke nødvendigvis er groet i vores baghave, men det er et af de kompromiser, der må til, for at kunne finde en fællesnævner i forhold til de europæiske lande. Derfor vil jeg bare bakke op og fastholde i hvert fald 90-procentsmålet. Løser det så verdens problemer? Nej, men det er et skridt på vejen.

Klima-, energi- og forsyningsministeren (Lars Aagaard): Til Theresa Scavenius: Hvis man spoler filmen tilbage, var jeg ret tydelig om, at min forventning til FN's synteserapport er, at vi ikke med den nuværende indsats globalt når 1,5-gradsmålet. Så jeg fejer ikke noget ind under gulvtæppet.

Jeg tror, man skal skelne imellem, om noget er dyrt eller koster mange penge. For man kan godt bruge mange penge på noget, der ikke er dyrt. Vi skal nå et 70-procentsmål i Danmark. Den marginale pris for at levere det sidste ton i nogle sektorer er dyrt målt i kroner pr. ton. Vi får så vished for, om det i betydningen kroner pr. ton er dyrt, eller om det bare er mange penge, når udbudsrunderen er overstået. Nu går det ud på at få testet, om markedet kan levere storskalafangst og sikre lagring til en pris, som gør det til et attraktivt redskab. Vi skal også huske på, at værktøjet aldrig kommer til stede, hvis ikke vi også her – ligesom på andre teknologiområder – er villige til at hjælpe en teknologiudvikling frem og få noget op i skala og ned i pris. Jeg har endnu til gode at se troværdige bud på, hvordan EU – nok også Danmark og verden – kan nå udledningsreduktioner, der hjælper os tættere på at nå 1,5-gradsmålet, uden at CO₂-fangst og lagring, negative emissioner, skovrejsning osv. er en del af værktøjsskassen. Det er jo en blanding af, hvad der er teknologisk muligt, men det afhænger også af øjnene, der ser, om noget er dyrt. Det kan være dyrt for folk, der økonomisk set hænger i med det yderste af neglene i forhold til at betale varmeregningen eller have en bil, men på samfundsniveau kan det godt være billigt. Derfor har vi guidende principper i klimaloven, hvor vi skal kigge på social balance, samhørighed, økonomiske konsekvenser, omkostningseffektivitet, lækage osv. Jeg mener ikke, man kan tillade sig at føre en klimapolitik, hvor man alene kigger på det ene tal, nemlig kroner pr. ton reduceret, for der kan være nogle af de effekter, som du hentydede til, som man skal tage med.

Til Henrik Møller: Vi er midt i processen, og jeg kan ikke give en garanti for, at der kan landes en aftale – jeg kan have mine egne personlige tanker om, hvordan det ser ud, men ingen må tro, heller ikke på bagkant af dette møde, at det er en done deal, vi samles om den 18. september 2025. Den alvor er der, og derfor skal alle tænke over, hvad der er bedst: Den deal, du kan få, eller no deal. Det er jo ikke en diskussion om en ideel aftale, for enhver har sit udgangspunkt om en teoretisk deal, som ikke kan fås. Man skal tænke meget, meget nøje over, hvad det betyder for global europæisk klimapolitik, hvis scenariet er no deal. Jeg understreger det, fordi det jo også er et af de mulige scenarier i de dage, der ligger foran.

Leila Stockmarr (EL): Tak til ministeren for at fremhæve, at et for højt niveau af klimakreditter også kan have den effekt, at det bremser den grønne industripolitik i Europa. Det synes jeg også er en vigtig ting at have med i det billede.

Jeg er med på, at det er delikat med dobbelttrollen, og at tingene skal holdes adskilt, men jeg sidder alligevel tilbage med en usikkerhed omkring, hvor smertegrænsen er. Ministeren siger, at der måske er en realitetssans i nogle af de andre medlemslande, men der er jo også et push den anden vej. Der er også lande, som f.eks. Frankrig, der måske er moderate på nogle måder, men som samtidig er mere offensive, når det kommer til klimakreditter. Jeg kunne godt tænke mig et konkret svar på, om man vil have med i forhandlingsoplægget, at der skal lægges afgørende vægt på – eller i hvert fald stor vægt på – at det maksimalt er 3 pct.

Med det, der er lagt op til nu, vil de 3 pct. eller mere kunne tælles med som klimabistand? Er der et værn mod, at vi kan ende i en situation, hvor det bliver regnet med i landenes opgørelser over klimabistand under Parisaftalen?

Klima-, energi- og forsyningsministeren (Lars Aagaard): Klimabistand er ikke mit ressortområde, så det spørgsmål skal stilles til den rette minister. Men regelværket skal udvikles efterfølgende, og jeg tror, at det tema også vil være en del af den diskussion.

Jeg mener, at regeringens forhandlingsoplæg er det rigtige, og jeg har prøvet i generelle termer at beskrive forhandlingssituationen. Jeg er ikke i stand til at – og skal heller ikke som formandskabsland – prøve at forudse, hvor forhandlingerne ender henne. Jeg har prøvet at appellere til en generel forståelse hos alle partier om, at vi står et kritisk sted, og på alle forhandlingspunkter skal man være varsom, ellers er konsekvensen no deal. Den fleksibilitet ligger i regeringens forhandlingsoplæg. Med de ord, der er lagt oven på, tror jeg, I kan høre, at vi fra dansk side også i det efterfølgende arbejde med kriterier osv. er optaget af, at det instrument indeholder, hvad det potentielt lover.

Næstformanden (Henrik Møller): Er Enhedslisten imod?

Leila Stockmarr (EL): Ja. Vi synes, det er ærgerligt, at der ikke bliver lagt stor vægt eller afgørende vægt på de 3 pct.

Næstformanden (Henrik Møller): Jeg kan konkludere, at der ikke er flertal imod regeringens forhandlingsoplæg, idet kun Danmarksdemokraterne, Enhedslisten, Dansk Folkeparti og Theresa Scavenius (UFG) har ytret sig imod det.

2. EU's NDC

– Vedtagelse

Klima-, energi- og forsyningsministeren (Lars Aagaard): Der er tale om EU's klimabidrag til Parisaftalen, som forelægges til orientering.

Med Parisaftalen blev aftalens parter bl.a. enige om, at hver enkelt part selv skal definere, hvordan de bidrager til opnåelsen af Parisaftalens temperaturmål via såkaldte nationale klimabidrag, også kendt som NDC'er. EU er én samlet part til Parisaftalen og kommunikerer derfor én NDC som et samlet kollektivt bidrag fra alle EU's medlemslande.

Den næste runde af NDC'er, herunder EU's, skal kommunikeres senest inden COP 30. I de fælles aftalte tidsrammer for NDC'erne opfordres parterne til, at deres NDC'er har et 10-årigt sigte, så den næste runde af NDC'er omfatter et klimamål for 2035.

Det er Kommissionens og det danske formandskabs tilgang, at 2040-målet skal danne grundlag for at udlede målet for 2035 i EU's NDC. Regeringen mener, at det er vigtigt, at EU's næste NDC således udledes fra punktet mellem EU's 2030-klimamål og EU's kommende 2040-klimamål med henblik på at sikre et så højt ambitionsniveau som muligt.

Formandskabet har sat NDC'en på dagsordenen for miljørådsmødet til vedtagelse for at sikre en beslutning tidligst muligt før COP 30 – både fordi EU allerede er sent på den i forhold til retningslinjer i Parisaftalen, men også for at bidrage til, at EU har så solid og troværdig en forhandlingsposition som muligt.

Samtidig vil en vedtagelse af EU's NDC den 18. september 2025 betyde, at EU's NDC kan indgå i UNFCCC's (FN's klimakonvention) NDC-synteserapport. Deadline for denne er ultimo september 2025. Rapporten viser, hvor langt vi som globalt samfund er i forhold til Parisaftalens målsætning. Det er vigtigt, at EU's bidrag på linje med alle andre landes bidrag kan reflekteres i rapporten.

Regeringen mener desuden, at det er vigtigt, at EU's NDC er informeret, som det hedder på klimateksproget, af beslutningen fra COP 28 om den globale statusopgørelse. Det gælder også, i forhold til hvordan EU bidrager til de globale indsatser.

Medlemmerne havde ingen kommentarer til dette punkt.

3. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

4. Siden sidst

- a) **Orientering om henstilling om bemyndigelse til at indlede forhandlinger mellem Den Europæiske Union og Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirland om et fælles sundheds- og plantesundhedsområde mellem Den Europæiske Union og Det Forenede Kongerige for så vidt angår Storbritannien og om sammenkobling af Det Forenede Kongeriges og Unionens emissionshandelssystemer**
KOM (2025) 0408

Klima-, energi- og forsyningsministeren (Lars Aagaard): Det forventes, at forhandlingsmandatet vil blive vedtaget i løbet af efteråret 2025, hvorefter forhandlingerne mellem Kommissionen og Storbritannien kan begynde. Regeringen ser positivt på forhandlingerne om at forbinde parternes ETS (kvotehandelssystem), da det kan bidrage til et mere robust og effektivt kvotehandelssystem.

Medlemmerne havde ingen kommentarer til dette punkt.

Mødet sluttede kl. 11.20.